

Juryrapport - Dirk Jacob Veegens Prijs 2020

Dr. A.C. (Carla) Hoetink

Macht der gewoonte. Regels en rituelen in de Tweede Kamer na 1945

Radboud Universiteit Nijmegen, 27 maart 2018

De jury voor de Dirk Jacob Veegens Prijs 2020 bestond uit Prof. dr. Piet de Rooij, Prof. dr. Remieg Aerts en Prof. dr. Henk te Velde, en besloot unaniem Carla Hoetink, met haar proefschrift *Macht der gewoonte. Regels en rituelen in de Tweede Kamer na 1945 (2018)* de prijs toe te kennen.

Niet lang na het verschijnen, schreef journalist Ariejan Korteweg in een paginagroot stuk over het boek: “Nu het boek er eenmaal ligt, is het niet voor te stellen dat zoiets er niet was; natuurlijk moeten in een volwassen democratie de parlementaire gewoonten worden bestudeerd.” Maar dat was tot dan toe niet systematisch gedaan, en Carla Hoetink maakt het verzuim meer dan goed. De auteur is een echte expert en een betrouwbare gids door de geschreven en ongeschreven regels van de Tweede Kamer. Nergens twijfel je aan haar expertise. Geen gewoonte of voorschrift is aan haar aandacht ontsnapt, ze blijkt uitstekend op de hoogte te zijn van de literatuur. De Handelingen, het verslag van de debatten in de Tweede Kamer lijkt ze uit haar hoofd te kennen. Het onderzoek heeft de nodige tijd gekost, maar de behandeling van de materie toont dan ook grote beheersing van het materiaal over een periode van vijftig jaar, naast gemak en scherpte van redenering. In de conclusie wordt overtuigend betoogd dat de Kamer haar functie altijd meer heeft gedefinieerd in verhouding tot de uitvoerende macht dan tot de samenleving. In overeenstemming daarmee volgt Hoetink het soms wat naar binnen gekeerde interne Haagse werk van de Kamer en blijft de samenleving op de achtergrond. Hoogtepunten zijn onder meer de behandeling van de vernieuwing in de jaren ‘60-’70 en de rol van Den Uyl daarin en de discussie over de nieuwbouw voor de Kamer die zou leiden tot de ingebruikneming van de huidige zaal.

Door een soort van holisme in de methode presenteert het boek zich als een proces van aftasten en afpellen, telkens vanuit een – iedere keer even grondig behandeld – ander deelperspectief. Het geheel aan voorschriften en mores wordt werkelijk systematisch beschreven; het veld van culturele studie van de politiek dat zij betreft, blijft bij andere auteurs soms wat impressionistisch maar dat is hier beslist niet het geval. Haar analyse is indringend als die van een goede antropoloog en steunt op ook het kwantitatieve overzicht van de auteur. Soms wordt de geschiedenis bovendien ook verbazingwekkend of bijna hilarisch zoals wanneer de discussie over de bouw van het nieuwe Kamergebouw aan de orde is. Zo vanzelfsprekend als Hoetinks benadering lijkt, nu die er eenmaal is, zo veel werk moest erin worden gestoken om zover te komen. Een onderwerp als ‘parlementaire cultuur’ ligt niet al ergens klaar, te wachten op de historicus. Het ontstaat pas door de blik, het perspectief van de historicus. De cultuur is een ‘laag’ van de politieke praktijk die pas echt goed zichtbaar wordt door de analyse van de onderzoeker. Hoetink moest zelf het vermogen ontwikkelen tot analyse en verder kijken dan de eerste blik. Ze moest de bronnen anders lezen dan gebruikelijk en theorievorming van elders lenen om in dit onderzoek iets wezenlijk nieuws te kunnen brengen. Het boek is goed en rustig geschreven en ondanks herhalingen en enige overlap goed gecomponeerd en dat was niet eenvoudig, omdat een chronologische en thematische behandeling gecombineerd moesten worden.

Het boek van Carla Hoetink is met dat alles een knappe en originele prestatie, ook in vergelijking met wat op dit gebied in andere Europese landen is gepresteerd. Het is bovendien hoogst

relevant en actueel; de betekenis voor het heden is in dit geval geheel evident. Het is voor het begrip van politiek relevant te laten zien hoe bepalend de 'bedrijfscultuur' van het parlement is voor de manier waarop deze institutie functioneert, waarop ze nieuwkomers socialiseert, al of niet tot zelfhervorming in staat is en nieuwe collectieve opvattingen ontwikkelt over hoe je politiek behoort te bedrijven en hoe politici zich dienen te gedragen. Al jaren is er veel te doen over de 'verruwing' van de taal en het afnemen van het aanzien van de Kamer. Dit boek biedt de achtergrond die het mogelijk maakt om discussies over deze zaken op basis van kennis van en inzicht in de geschiedenis te voeren. Je zou kunnen denken dat een degelijke en gedetailleerde studie als deze alleen iets is voor de fijnproevers onder de directe collega's, maar niets is minder waar: zowel journalisten als parlementariërs hebben het boek omarmd, het wordt aangehaald door de Kamervoorzitter, en de auteur heeft veel gelegenheid om haar werk in de Kamer verder toe te lichten. Het boek heeft zijn weg gevonden naar de gebruikers in politiek en journalistiek en was finalist van de Prinsjesboekenprijs voor het beste politieke boek van 2019.

Prof. dr. R.A.M. (Remieg) Aerts, hoogleraar Nederlandse geschiedenis Universiteit van Amsterdam, oud-hoogleraar politieke geschiedenis Radboud Universiteit Nijmegen

Prof. dr. P. (Piet) de Rooij, oud-hoogleraar sociaal-economische en politieke geschiedenis, i.h.b. van de twintigste eeuw Universiteit van Amsterdam

Prof. dr. H. (Henk) te Velde, hoogleraar vaderlandse geschiedenis Universiteit Leiden

De jury vergaderde in verband met de Covid-19 maatregelen online op 26 maart 2020 onder leiding van KHMW-directeur Prof. dr. H.J. Bennis. Tevens waren ter vergadering aanwezig Prof. dr. R.B. Andeweg, secretaris geestes- en maatschappijwetenschappen KHMW en S. de Boer (notulen).